

Силабус
навчальної дисципліни
Верифікація та фактчек
2023–2024 навчальний рік

Освітня програма	Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Галузь знань	06 Журналістика
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Викладач	Юлія МЕЛЬНИКОВА
Кафедра	соціальних комунікацій
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-soc-kom/composition-kaf-soc-kom/melnikova/
Контактний телефон	+38 050 9391828 (telegram)
E-mail викладача	melnichka07@gmail.com
Графік консультацій	Середа, 14.00-16.00 (ідентифікатор зум-конференції: 591 418 4370 код доступу: 495786)

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
VIII семестр 3 / 90 год.	очна (денна)	16	14	60	екзамен
	заочна	4	4	82	

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: фактчек, факт, верифікація, фейк, маніпуляція, постправа, джінса, пропаганда

Мета та завдання курсу є опанування навичок критичного мислення та верифікації інформації, а також підготовки матеріалів такого різновиду журналістського розслідування, як фактчек – перевірки та викриття популізму, політичних маніпуляцій, фактичних спекуляцій на болючих соціальних темах у риторичі спікерів різного рівня та публікаціях ЗМІ.

Предметом навчальної дисципліни «Верифікація та фактчек» є інформаційне середовище у добу постправди. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде знати: – загальний стан і особливості інформаційного середовища в епоху постправди; – основні поняття, якими оперує формат фактчек: верифікація, фактчек, фейк, маніпуляція, джінса, пропаганда, популізм, лобювання; – основні правила інформаційної гігієни.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде вміти:

- застосовувати на практиці набуті в курсі теоретичні знання;
- критично мислити, самостійно аналізувати різнорівневі процеси в сучасних ЗМІ;
- структурувати й систематизувати свої знання у галузі фактчекінгу;
- аналізувати публікації на задану тематику в різних типах преси;
- адекватно інтерпретувати тенденції розвитку сучасного інформаційного суспільства;
- писати журналістські матеріали аналітичного типу.

Зміст курсу:

Тема 1. Епоха постправди та фейкові небезпеки

Тема 2. Структура українського медіаринку та її вплив на якість контенту

Тема 3. Журналістика сенсу та її формати

Тема 4. Ключові питання верифікації

Тема 5. Верифікація інформації із соціальних мереж

Тема 6. Верифікація фото та відеоконтенту

- Тема 7. Концепція формату фактчек.
 Тема 8. Об'єкти дослідження фактчеку
 Тема 9. Доказова база фактчеку
 Тема 10. Юридична відповідальність журналістів і редакцій

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, активна участь у практичних заняттях та виконання самостійної роботи.

Дозволяється використовувати ChatGPT або інші інструменти штучного інтелекту для швидкого збору інформації та первинного аналізу, на основі чого самостійно готувати доповідь, відповідь на питання або інші завдання. Використовувати ChatGPT для генерації готових рефератів чи домашніх робіт є неприпустимим.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Лекції	8	
Практичні заняття	35	
Самостійна робота	7	
Підсумковий контроль		
Екзамен	50	

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	відмінно
Практичне заняття 1	2	3	4	5
Практичне заняття 2	2	3	4	5
Практичне заняття 3	2	3	4	5
Практичне заняття 4	2	3	4	5
Практичне заняття 5	2	3	4	5
Практичне заняття 6	2	3	4	5
Практичне заняття 7	2	3	4	5
Всього	14	21	28	35
Максимальна кількість набраних балів	1-34 (F) 35-49 (FX)	50-57 (E), 58-64 (D)	65-77 (C), 78-78 (B)	90-100 (A)

Таблиця 3. Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C

58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання (8+35+7+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Бель Б., Бурмагін О., Патора Т., Хоменок О.. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. Київ, 2013. 190 с. URL : <https://itrrp.org.ua/wp-content/uploads/2013/12/verstka.pdf>
2. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ "Софія-А", 2016. 184 с.
3. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практичний посібник. Дніпро : ЛІРА, 2017. 133 с.
4. Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи. Практичний посібник. Друге доповнене видання. Прага, KUFR 2018. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2019/03/amocz_factcheck_ua_v2_2018.pdf
5. Посібник з верифікації. 130 с. https://verificationhandbook.com/book_ua/
6. Соцмережі: нові правила використання в журналістських матеріалах. Рекомендації від ІМІ. 29.11.2018. URL: https://imi.org.ua/articles/sotsmerezhi-novi-pravy-la-vykorystannia-v-zhurnalists-kykh-materialakh-rekomendatsii-vid-imi/?fbclid=IwAR0Ur6ap0ILsme3Xz_2gH9WwA-SM9TFV9Udu1xN20g2Y3PiyIKmCfh_EzQQ

Допоміжна

1. Доступ до інформації : навчальний посібник. К., 2008. 72 с.
2. Доступ до публічної інформації. Міністерство юстиції : сайт. URL : https://minjust.gov.ua/publ_info
3. Журналістське розслідування: основи : відеокурс. Детектор медіа : сайт. <https://video.detector.media/courses/zhurnalistski-rozsliduvannya-osnovy-i14>
4. Ивин А. А. Логика для журналистов : учебник / А.А. Ивин. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 224 с.
5. Иванов В. Ф. Вимоги до роботи з фактами та джерелами інформації в мас-медіа С. 17-20. URL : file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/is_2015_22_5.pdf
6. Потятиник Б. Медіа : ключі до розуміння. Серія : Медіакритика. Львів : ПАІС, 2004. 312 с.
7. Солодка Л.І. Логіка. Методи логічного аналізу тексту : навчальний посібник / Л. І. Солодка. – Черкаси : Брама-Україна, 2011. – 68 с.
8. Теоретичне обґрунтування тренду фактчек як формату журналістики. Без брехні: фактчек політичної риторики : сайт. URL : <http://bez-brehni.com/?p=3856>
9. Халер М. Пошук і збір інформації : навчальний посібник / за ред. В. Ф. Іванова, А. Коль. К. : Академія Української преси, 2006. 308 с.
10. Які ризики для журналістів має використання інформації з анонімних джерел? 19.09.2017. Інститут медіаправа. URL : <https://cedem.org.ua/consultations/yaki-ryzyky-dlya-zhurnalistiv-maye-vykorystannya-informatsiyi-z-anonimnyh-dzhere/>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ
2. Медіатека факультету філології та соціальних комунікацій (56208)
3. Медіатека кафедри соціальних комунікацій
4. VOXUKRAINE: сайт. URL: <https://voxukraine.org/uk/tag/voks-chek/>
5. Бех Брехні : сайт. URL: <http://bez-brehni.com/>
6. Детектор медіа: сайт. URL: <https://detector.media>
7. Доступ до правди : сайт. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/help/about>
8. Європейський центр журналістики (EJC). URL : <http://ejc.net>
9. Інститут масової інформації: сайт. URL: <https://imi.org.ua/>
10. Інститут медіаправа: сайт. URL: <https://cedem.org.ua/organization/institut-media-prava/>
11. Медіакритика : сайт. URL: <https://ms.detector.media/trends/mediacriticism/>
12. СтопФейк: сайт. URL : <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>

